

Justis og politidepartement

Akersgaten 42
Postboks 8005 Dep.,
0030 Oslo

Nasjonalt kompetansesenter for prehospital akuttmedisin
Ullevål universitetssykehus
v/ Lars Wik
Kirkeveien 166
0407 Oslo

JUSTISDEPARTEMENTET	
13 OKT 2004	
SAKSNR.:	200401096
AVD/KONT/BEH:	RBA/BR/SW
DOK.NR.	112
ARKIVKODE:	625

Deres ref.:
FENN utredningen

Vår ref.:
FENN

Vår saksbeh.:
L.Wik

Dato:
07.10.04

Forenkling og effektivisering av nødmeldetjenesten (FENN). Et trygt system.

Kommentarer fra Nasjonalt Kompetansesenter for prehospital Akuttmedisin (NAKOS), Ullevål universitetssykehus.

Det vises til utredning sendt på høring med høringsfrist 01.10.2004. NAKOS er ikke blant de høringsinstanser som er listet i høringsinstanslisten. Vi finner det naturlig av vi er høringsinstans og regner med at vi ved en feil ble glemt. NAKOS avlegger herved sine kommentarer på vegne av NAKOS administrasjon.

NAKOS ble opprettet den 1. november 2003 ved Ullevål universitetssykehus HF. Kompetansesenteret ligger administrativt i Prehospital divisjon og arbeider under faglige føringer fra en nasjonalt sammensatt referansegruppe.

Senteret skal bidra til kompetanseheving på fagområdet ved å initiere og stimulere akuttmedisinsk forskning, systematisk dokumentasjon, utvikling og spredning av standarder, samt ved å etablere og administrere nasjonale registre. Den prehospital fase av akuttmedisinen skal vektlegges, og senteret har et spesielt ansvar for å etablere et nasjonalt akuttmedisinsk nettverk som favner både ambulansetjenesten, primær- og spesialisthelsetjenesten.

Beskrivelse av NAKOS gjennomgang av FENN

NAKOS har konsentrert sitt høringsarbeid vedrørende FENN utredningen med en kvalitativ vitenskaplig vurdering av FENN utredningens bakgrunnsmateriale samt de akuttmedisinske konsekvenser anbefalingene vil få for befolkningen. I dette arbeidet har vi lest rapporten utarbeidet for justisdepartementet av MMI datert 13. mars 2002 (Undersøkelse om nødmeldetjenesten i Norge)(heretter kalt MMI 2002), og ACNielsen spørreundersøkelse. Vi anser disse rapportene som hjørnesteiner for hele FENN da flere anbefalinger i FENN bygger på data fra disse rapportene.

Konklusjon

NAKOS mener at FENN rapporten har alvorlige metodiske feil som kan lede folk til å fatte vedtak på feil grunnlag. Dette skyldes de tilleggsrapporter som FENN utredningen bygger på. Det er oppsiktsvekkende at et så viktig dokument ikke bygger på et bakgrunnsmateriale som er kvalitetssikret i alle ledd. Dette gjør at man får inntrykk av at anbefalingene var klare før man skrev rapporten. Det er samtidig oppsiktsvekkende at man vil innføre et felles nødnummer i Norge som allerede er beheftet med et betydelig antall "unødvendige" oppringninger (dokumenter i FENN). NAKOS er bekymret for dette og vil på det sterkeste understreke at dette kan få store negative konsekvenser for liv og helse, da reelle oppringninger vil måtte stå i kø for å bli ekspedert etter andre unødvendige oppringninger. NAKOS minner om at sannsynligheten for overlevelse ved hjertestans reduseres med 10% for hvert minutt som går til hjelp er hos pasienten og at mange andre akuttmedisinske hendelsers utkomme er knyttet til tid man får endelig hjelp.

NAKOS anbefaler derfor at FENN utredningen trekkes tilbake og at det gjennomføres en grundig og kvalitativ metodisk holdbar undersøkelse av nødmeldetjenesten for å beskrive dagens system. Deretter lages det en rapport med anbefalinger om den fremtidige nødmeldetjenesten som er forankret i et kvalitativt og vitenskaplig gjennomarbeidet bakgrunnsmateriale.

Metodikk

MMI 2002 undersøkelsen

FENN utredningens 1.2.4 omfatter Metodikk. Her beskrives det hvordan datagrunnlaget ble innhentet. NAKOS vil bemerke at FENN rapporten selv beskriver at datagrunnlaget er for dårlig. "Ideelt sett skulle det være mulig å hente ut slike data fra organisasjonenes egne måle- og rapporteringssystemer. Det ble imidlertid tidlig klart at mesteparten av nevnte data manglet, og utredningsprosjektet igangsatte dermed en egen datainnsamling". Videre står det: "Selv med de tiltak som er iverksatt for å samle inn data, har det vært vanskelig å få gode og nøyaktige data fra alle områder.Dårlig datagrunnlag har derfor vært en av hovedutfordringene ved denne utredningen.....datagrunnlaget til en viss grad fremstår som gammelt.

NAKOS er av den oppfatning at disse uttalelser alene er nok til ikke å realitetsvurdere FENN utredningen slik den fremstilles nå. Dårlig og gammelt datagrunnlag kan ikke legges til grunn for en så omfattende omlegging av nødmeldetjenesten som FENN utredningen anbefaler.

FENN rapporten viser til MMI 2002 undersøkelsen flere steder. MMI 2002 fremstår derfor som ett av nøkkeldokumentene FENN utredningen bygger sine anbefalinger og konklusjoner på. NAKOS vil bemerke at det står lite eller intet i FENN utredningen om de metoder MMI undersøkelsen er bygget opp av. Derfor har NAKOS spesielt evaluert MMI 2002 undersøkelsen.

Det står ikke noe i rapporten om hvordan tallene fra de ulike nødmeldesentralene er kommet fram og hvordan de er kvalitetssikret. Dette er en alvorlig metode feil som ikke kan utelukkes å kunne påvirke resultatet. Den totale svarprosent var 88, og det er veldig bra. Det det ikke rapporteres om er at denne gode prosenten stort sett omhandler det første spørsmålet om antall anrop. Man kan heller ikke utelukke at både denne svarprosenten og de andre svarprosentene kan ha blitt påvirket av at man ble bedt om å angi et anslag dersom man ikke hadde svar. Hvor ofte dette ble gjort er ikke dokumentert. Dette kan helt klart påvirke validiteten til dataene samt svarprosenten i positiv retning.

Nedenfor har NAKOS angitt hvordan svarprosentene fordeler seg på de ulike spørsmålene som ble stilt:

Antall anrop: (total 83% svar)

Sentral	110	112	113
Svarprosent	81	79	90

Antall feilanrop: (total 70% svar)

Sentral	110	112	113
Svarprosent	70	75	62

Reelle anrop: (total 69% svar)

Sentral	110	112	113
Svarprosent	68	75	62

Antall utrykninger: (total 71% svar)

Sentral	110	112	113
Svarprosent	85	56	75

Antall personer pr sentral: (total 62% svar)

Sentral	110	112	113
Svarprosent	83	37	70

Antall årsverk: (total 65% svar)

Sentral	110	112	113
Svarprosent	83	44	70

Både 110 og 113 ble purret dersom det var mangler. 112 sentralene ble ikke purret fordi de som skulle iverksette purringen mente at 112 sentralene hadde en høy svarprosent. Dette er for NAKOS uforståelig da svarprosenten for de siste spørsmålene var 56, 37, og 44. Dette er en betydelig liten svarprosent som helt klart påvirker resultatet.

NAKOS legger merke til at MMI uttaler at resultatet fremstår som pålitelig uttrykk for målgruppens oppfatninger til de forhold som kartlegges samtidig som det påpekes at det er store forskjeller i svarprosent for de ulike spørsmålene. Svarprosent under 70 er ikke lenger pålitelig og man kan derfor ikke vurdere datamateriellet.

Det viser seg at (noe det ikke står noe om i FENN) MMI kun har utført analysen av de data som er kommet inn. Datainnsamling og registrering er utført av Justisdepartementet. Det er ikke opplyst om hvilke kvalitetskriterier som er lagt til grunn for å få valide data og hvordan de er behandlet. Dette er nok et eksempel på mangelfull metodebeskrivelse.

Publikumsundersøkelse ACNielsen

Det vises til en publikumsundersøkelse utført av ACNielsen for å dokumentere at befolkningen ønsker ett nødnummer. Denne undersøkelsen er utført med en spørreteknikk som er meget ledende og som ikke dokumenterer hva befolkningen ønsker. 99% av befolkningen kjenner til at man kan ringe spesielle telefonnummer i en nødsituasjon, og 92% kjenner til minst et av disse. Dette viser helt klart at befolkningen har god kunnskap om hvordan de skal få hjelp. Undersøkelsen viser også helt klart at det er 113 befolkningen kjenner til og vet at det er det nummeret de skal ringe dersom det er behov for ambulanse. Dette blir videre styrket av at befolkningen vet at de ikke skal ringe 113 for å få brannvesen eller politi. Det er også bemerkelsesverdig at det er 112 folk husker minst. Til tross for det og at 112 er mest utsatt for "feilringing" ønsker man å innføre det nummeret som eneste nødnummer. Det høres meget ulogisk ut og vil helt sikkert forsinke muligheten til å få hjelp med de helsemessige konsekvenser det kan medføre.

FENN utredningen gjør et stort nummer av at befolkningen var "svært positiv" (71%) til "Dersom det var en nødsituasjon og du skulle ha tak i politiet, ambulanse eller brannvesenet, hva er din holdning til at disse får ett nødnummer, slik at du bare trenger å huske ett nødnummer i en nødsituasjon? Er du svært positiv, ganske positiv, ganske negativ, eller svært negativ til å ha kun ett nødnummer i Norge?" Spørsmålet er meget ledende formulert og det er ikke entydig om det er den ene av nødetatene eller alle tre du ønsker hjelp fra. Man kan ikke bruke svarene fra en slik spørreteknikk til å begrunne at befolkningen ønsker ett nødnummer i Norge.

Det kan faktisk være slik at det er lettere for befolkningene å huske ett av de tre nødnummer i en krisesituasjon sammenlignet med kun å huske det ene riktige. Dette burde utredes.

FENN utredningen argumenterer selv for viktigheten med at publikum kommer i direkte kontakt med kvalifisert personell (12.1.2). Det er slik dagens ordning fungerer. Norge har valgt en modell der vi stoler på at befolkningen ser forskjell på akutte brystmerter, huset ditt brenner, og at noen stjeler bilen din. På basis av hva de opplever ringer de et fagnødnummer og får direkte kontakt med kvalifisert personell. Dette sparer tid og redder liv og verdier. Dersom alle skal gjennom en sentral for å forklare hva det dreier seg om vil tiden gå.

NAKOS ønsker kort å kommentere FENN utredningens kap 8 som baserer seg på vedlegg C. Vi finner det lite informativt å bruke disse eksemplene som dokumentasjon for FENN utredningens anbefalinger. Ved ulykker er det naturlig at flere personer ringer nødsentralen.

Dette vil ikke endre seg ved å innføre ett nødnummer. Det er også lite trolig at man helt vil utelukke at to eller tre personer i en og samme sentral samtidig mottar informasjon om samme ulykke. Når det gjelder tekniske utfordringer vil disse være tilstede uansett hvilket system man velger. Man kan ikke utelukke at det også finnes eksempler på ulykker som dokumenterer at dagens ordning fungerer bra. Disse ulykker er ikke omtalt.

Når det gjelder FENN utredningens henvisning til erfaringer fra andre land er det viktig å understreke at de fleste europeiske land har mer enn ett nødnummer og har valgt en tilsvarende modell vi har i Norge. Sverige og Danmark har mange års erfaring og tradisjon med sitt system.

Alle land arbeider mot et mål å ha færrest mulig sentraler. NAKOS støtter en slik utvikling også i Norge da det er mengdetrening som er avgjørende for hvordan en sentral fungerer. Dette forutsetter at man har tilstrekkelig med tekniske hjelpemidler i sentralen til å identifisere hendelsesstedet uten å være lokalkjent og at man har tekniske løsninger som ikke medfører forsinkelse ved alarmering av uttrykkende personell.

NAKOS avlegger med dette sin høring med den anbefaling at FENN utredningen trekkes tilbake og at det gjennomføres en grundig og kvalitativ metodisk holdbar undersøkelse av nødmeldetjenesten for å beskrive dagens system. Deretter lages det en rapport med anbefalinger om den fremtidige nødmeldetjenesten som er forankret i et kvalitativt og vitenskapelig gjennomarbeidet bakgrunnsmateriale.

Vennlig hilsen

Lars Wik, daglig leder

NAKOS